

درباره ISSN

تاریخچه ISSN

مطالعات امکان سنجی که در اواخر دهه 60 میلادی به طور مشترک توسط یونسکو و شورای بین‌المللی مجامع علمی (International Council of Scientific Unions = ICSU) به منظور ایجاد یک نظام اطلاعات علمی جهانی تحت عنوان نظام اطلاعات علوم و فناوری سازمان ملل متحد (UNISIST) انجام شد، به ابداع نظام ISSN منجر گردید. این نظام در سال 1971 با نام نظام بین‌المللی داده های پایندی (International Serials Data System = ISDS) به کار گرفته شد و بدین منظور شرکت انتشاراتی بوکر (Bowker) به عنوان مجری طرح انتخاب شد. در نوامبر 1972 دبیر کل یونسکو تاسیس مرکز بین‌المللی ISDS را اعلام نمود و کلیه اعضای یونسکو را به ایجاد مراکز ملی ISDS و همکاری با مرکز بین‌المللی فرا خواند.

در ژانویه سال 1976 موافقتنامه رسمی میزبانی ISDS در پاریس با هدف عملی ساختن ثبت پایندها به صورت خودکار به امضای یونسکو و دولت فرانسه رسید. و سرانجام، در سال 1993 مرکز بین‌المللی ISDS به مرکز بین‌المللی ISSN تغییر نام یافت تا با فعالیت‌ها و خدمات خود هماهنگ شود.

شبکه مراکز ملی و مرکز بین‌المللی

شبکه ISSN از مرکز بین‌المللی ISSN و 88 مرکز ملی تشکیل شده و 252 کشور را تحت پوشش قرار داده است. مراکز ملی که معمولاً در کتابخانه ملی کشور متبوع قرار دارند، وظیفه تخصیص شماره ISSN به پایندهای منتشر شده در کشور خود و ارسال شماره ها و مشخصات کتابشناختی پایندها به پایگاه اطلاعاتی بین‌المللی پایندها واقع در مرکز بین‌المللی، کنترل کتابشناختی پایندهای کشور خود از طریق قانون واسپاری، تبلیغ ISSN و ایجاد ارتباط با ناشرین را بر عهده دارند. مراکز ملی ISSN موظفند سالانه مبلغی را به عنوان حق عضویت به مرکز بین‌المللی ISSN بپردازند، اما ارائه خدمات و تخصیص ISSN به پایندها از سوی آنها کاملاً رایگان است.

ساختار و وظایف مرکز بین‌المللی

مرکز بین‌المللی ISSN سازمان مستقلی است که مقر آن در پاریس قرار دارد. این مرکز متشکل است از مجمع عمومی، هیأت مدیره، کمیته مشاوران فنی و مدیر عامل. مجمع عمومی هر دو سال یک بار تشکیل جلسه داده و خط مشی کلی مرکز بین‌المللی، میزان حق عضویت هر یک از کشورهای عضو و اعضای هیأت مدیره را تعیین می‌کند. یک نماینده از طرف دبیرکل یونسکو و هر یک از کشورهای عضو در مجمع عمومی حضور دارد. هیأت مدیره کنترل و هدایت مرکز بین‌المللی را بر عهده دارد. تصویب بودجه مرکز بین‌المللی، تأیید گزارش سالانه مدیر عامل و برنامه کار مرکز از وظایف هیأت مدیره است. این هیأت غالباً سالی یک بار تشکیل جلسه می‌دهد. اعضای هیأت مدیره عبارتند از یک نماینده از کشور میزبان، یک نماینده از یونسکو و 10

نماینده از کشورهای عضو شبکه ISSN که توسط مجمع عمومی انتخاب شده‌اند. مدیریت مرکز بین‌المللی ISSN بر عهده مدیر عامل است. وی از طرف دولت فرانسه تعیین می‌شود و از همکاری کمیته مشاوران فنی بهره‌مند است.

ایجاد و کنترل پایگاه اطلاعاتی بین‌المللی پیاپی‌ها، ایجاد هماهنگی در فعالیتهای مراکز ملی و تخصیص شماره ISSN به نشریات سازمانهای بین‌المللی یا پیاپی‌های منتشر شده در کشورهای فاقد مرکز ملی از وظایف مرکز بین‌المللی به شمار می‌رود.

بودجه مرکز بین‌المللی ISSN از سوی یونسکو، دولت فرانسه و حق عضویت کشورهای عضو شبکه ISSN تأمین می‌شود.

گردهمایی رؤسای مراکز ملی ISSN نیز همه ساله با شرکت رئیس و مدیران مرکز بین‌المللی ISSN در یکی از کشورهای عضو شبکه ISSN برگزار می‌شود. هدف از برگزاری این گردهمایی هماهنگی مراکز ملی، بررسی مسائل و مشکلات فنی، و یکدست کردن امور مربوط به ISSN است.

پیشینه ISSN در ایران

اولین شماره ISSN از ایران برای سالنامه Acta biomedical Iranica درخواست شد. شرکت انتشارات بوکر، مجری وقت طرح ISDS، شماره ISSN 0001-5261 را که در واقع چهارصد و هشتاد و یکمین شماره از بدو تاسیس بود، به این پیاپی اختصاص داد.

در سال 1353 برای اولین بار در مقدمه راهنمای مجله‌های ایران لزوم اخذ شماره ISSN برای پیاپی‌ها و چگونگی ارتباط با دفتر آن در پاریس تشریح شد. مرکز خدمات کتابداری نیز به عنوان رابط بین مجله‌های ایران با مرکز بین‌المللی ISSN عمل می‌کرد. پس از ادغام مرکز خدمات کتابداری در کتابخانه ملی (1362)، این مسئولیت به وسیله کتابخانه ملی پیگیری شد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

جمهوری اسلامی ایران